



REPORTAŽA Dosad je u obnovu tvrđave sv. Nikole uloženo pet milijuna kuna, a nakon dvi



Piše:
**ROZETA
BOGELJIĆ**

Ne bih ja ovo napadao ni da imam najjaču vojsku na svijetu, komentirao je netko dok smo se turističkim brodom približavali golemom zdanju tvrđave svetog Nikole kraj Šibenika. Opaka obrambena utvrda zidina "zabijenih" izravno u more "pojela" je cijeli otočić Ljuljevac na ulazu u Kanal svetog Ante, koji vodi s pučine do Krešimirova grada.

Nastavak na sljedećoj stranici

Makeover za milijun eura



STIJENSKI



je godine radova, koji su napravljeni zbog sigurnosti posjetitelja, otvorena je za javnost

Podigao ju je Gian Girolamo Sanmicheli 1540. godine na mjestu na kojem je bio benediktinski samostan. Bila je to skupa investicija koja je stajala 40.000 dukata. Šibenik je branila izgledom, a ne topovima. Imala je krušnu peć, srednjovjekovni pisoar..., a cjelokupni iznos obnove stajat će više od milijun eura...





REPORTAŽA Ostavili bi ih unutra do dolaska plime, a kad bi more prodrlo kroz niske otvorene vrata

Svaki "dušman" koji bi došao s mora morao je najprije proći kraj opake tvrđave u obliku "trokutastog kometa s kružnom glavom i ušima te utvrđenim repom", kako stoji u prospektima ili ključanice, kako izgleda u tlocrtu.

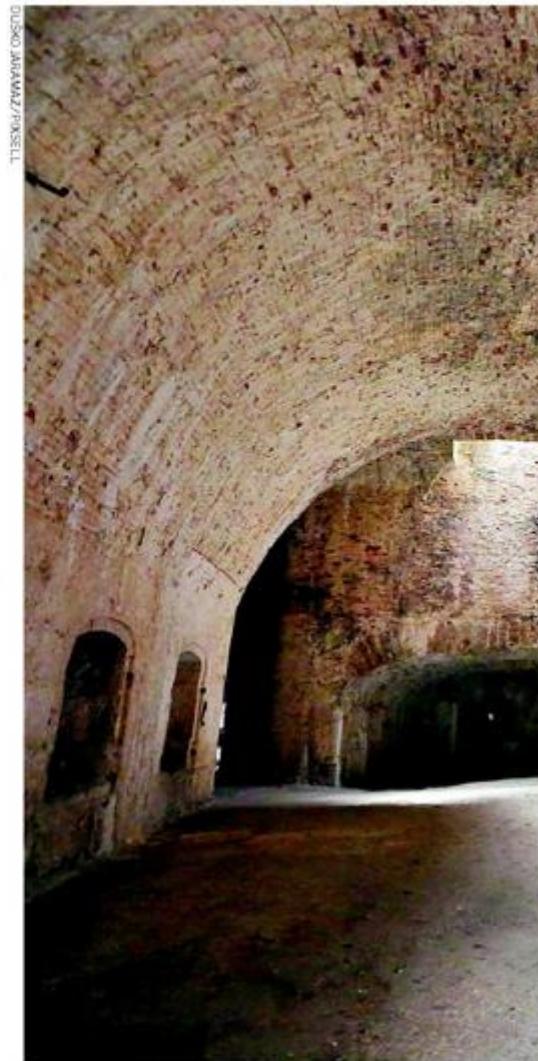
- Sveti Nikola doista jest ključan za obranu Šibenika s mora. Svatko je morao 'otključati ulaz' kako bi osvojio grad. Zato to nitko od gradnje tvrđave 1540. godine nije ni pokušao - tumači nam Tina Biluš, predsjednica Udruge šibenskih turističkih vodiča. Zastrašujuća tvrđava svojim je moćnim izgledom, bez i jednog ispaljenog metka, obranila Šibenik od svih morskih osvajača gotovo pet stoljeća! Ni jedna topovska kugla nije letjela kroz otvorene u razini mora, projektirane tako da izravno gada trup neprijateljskog broda. Nije bilo užurbanih topota vojničkih

Građa za tvrđavu dovezena je iz Venecije jer kod nas nije bilo opeke, a tad se znalo da cigla amortizira udar topovskih kugli pa su htjeli upravo nju

čizama po njezinim kamenim stubištima pred obračun ni paljenja vatri da se upozore ostale utvrde na otocima i obali. Tvrđava svetog Nikole obranila je grad opakim izgledom! A očito ga brani i danas.

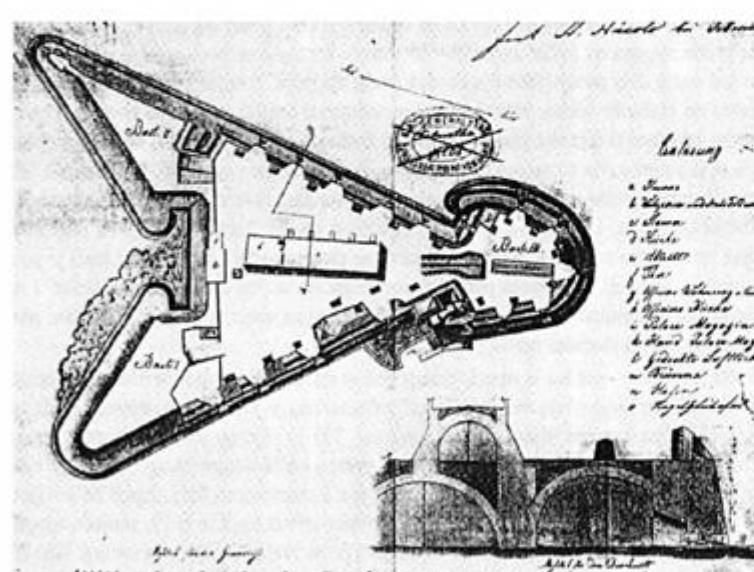
- **Tvrđava nikad nije** korištena u vojne svrhe. Osmanlije su 1522. godine zauzeli Skradin i tražili izlaz na more. To su shvatili i Mlečani pa su počeli graditi ovu tvrđavu, jer tad postojeća tvrđava svetog Mihovila nije bila dovoljna. Projektirao ju je Didi Sanmicheli, kako mu od milja tepamo, odnosno Gian Girolamo Sanmicheli 1540. godine. Zamjerali su mu da je više mislio na estetiku nego na vojnu funkcionalnost, ali se ta tvrđava nikad nije dokazala jer se nitko nikad nije usudio napasti tvrđavu. Utvrda je na jugu povezana prilazom kračim od 100 metara s otočićem koji štiti od bombardiranja i napada s kopna. Građa za tvrđavu dovezena je iz Venecije, jer kod nas nije bilo opeke, a tad se znalo da cigla amortizira udar topovskih kugli pa su htjeli upravo nju. Tu su i otvori za protupodmorničke mreže, a postoji i tajni ulaz u tvrđavu za koji se ne zna gdje je. Arheolozi rade na tom istraživanju. Sveti Nikola je imao krušnu peć i srednjovjekovni pisoar, a kaštelan, koji je dolazio iz redova Mletaka i bio neka vrsta političkog vodstva, nije smio 16 mjeseci napušтati utvrdu, i to pod prijetnjom smrte kazne. Kapetan je pak bio vojni zapovjednik - govori nam Biluš.

Upravo su kaštelan i kapetan virtualni likovi koji posjetitelje preko tableta obješenih oko vrata vode kroz srednjovjekovnu utvrdu. S likovima poput onih iz videoigre može se i slikati pa nam



domaćini govore kako to "raspameti" i odrasle posjetitelje. Tvrđava je bila zatvorena za posjetitelje koji su je razgledavali "na divljaku", odnosno isključivo na vlastitu odgovornost. Od subote (15. 6.), nakon dvije godine radova koji su napravljeni zbog sigurnosti posjetitelja, otvorena je za javnost i mogu je razgledati svi. Cijena prijevoza brodom, vodenja preko tableta i obilaska tvrđave je 130 kuna. Sveti Nikola je od 2017. godine uvršten na UNESCO-ov popis zaštićene svjetske baštine, a kako se na toj prestižnoj listi od ranije nalazi i katedrala svetog Jakova, to grad Šibenik čini jednim gradom u Hrvatskoj s dva UNESCO-ova spomenika. Takav je raritet, kažu nam, teško naći i u svjetskim mjerilima.

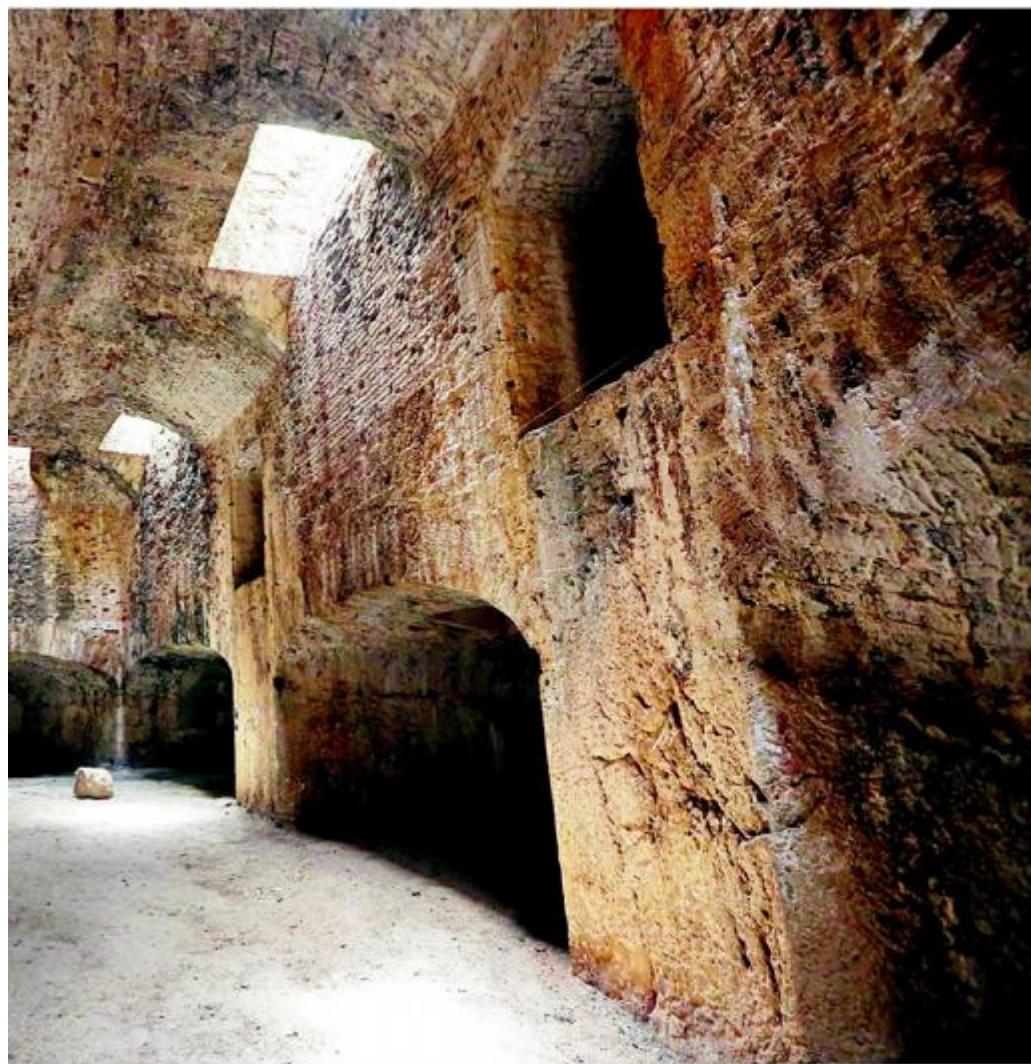
- **Dosad je u obnovu** tvrđave sv. Nikole uloženo pet milijuna kuna, od čega su četiri milijuna iz županijskog proračuna, a milijun od Ministarstva kulture. Provedeni su radovi na čišćenju objekta i nužnoj sanaciji radi sigurnosti posjetitelja. Sanirani su brodsko pristanište i rampa na glavnom ulazu, postavljene sigurnosne ograde, odvezeni nagomilani



Samicheliju su zamjerili da je više mislio na estetiku nego na vojnu funkcionalnost tvrđave, ali se ta tvrđava nikad nije dokazala jer se nitko nikad nije usudio napasti tvrđavu



ore za topove, zatvorenici su se podavili i tako riješili problem prenapučenosti zatvora



otpad te omogućen siguran i organiziran pristup lokalitetu. Sad smo tek na pola posla i slijede deseci milijuna kuna ulaganja u kompletну rekonstrukciju. Dugo je trajalo od same ideje, ali se isplatilo - rekao je šibensko-kninski župan Goran Pauk tijekom obilaska tvrđave u organizaciji Anite Babačić Ajduk,

ravnateljice županijske Javne ustanove Priroda. U tvrdavi je kad je prijetila ratna opasnost bilo najviše 70 ljudi, odnosno vojnika. U mirnodopska vremena ih je bilo oko 25. Tvrđava u obliku ključaonice bila je novitet u gradnji u Mletačkoj Republici u to vrijeme, a unatoč nado-

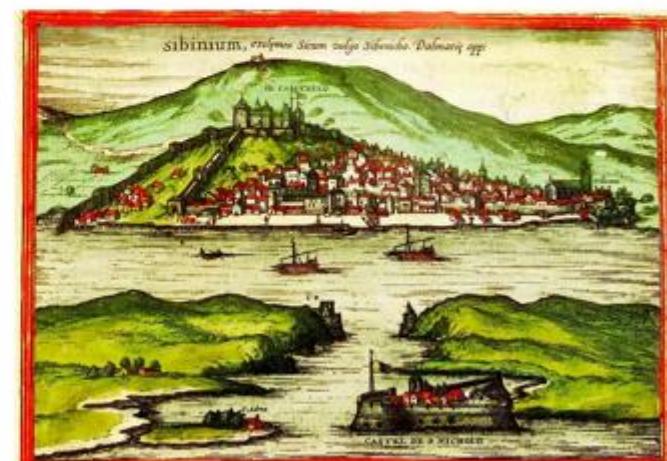
Sad smo tek na pola posla i slijede deseci milijuna kuna ulaganja u kompletnu rekonstrukciju. Dugo je trajalo od same ideje, ali se isplatilo

gradnje Austro-Ugarske, topovski otvor su ostali venecijanski. Pitamo vodiča za stravičnu legendu koja govori kako su u tvrđavi tijekom oseke zatvarali robijaše. Ostavili bi ih unutra do dolaska plime, a kad bi more prodrlo kroz niske otvore za topove u razini mora, zatvorenici bi se podavili i tako riješili i danas aktualan problem prenapučenosti zatvora.

- Te se priče pričaju, i ja sam ih čula, ali nije to bilo baš tako. U tvrđavi uopće nije bilo zatvorenika - kaže nam vodič kroz smijeh.

Zbilja, kameni svodovi su tako visoko da se tvrđava ne bi ni mogla napuniti do vrha pa bi preživjeli svi koji znaju plivati. A i niše za čuvanje baruta nalaze se visoko pa bi potapanjem unutrašnjosti do plafona smočili i barut. Uostalom, tvrđava ne zrači onom jezom koja se može osjetiti na mjestima gdje su ljudi ubijani. Ova je ljepotica neprijatelje tjerala svojim opasnim izgledom.

Nastavak na sljedećoj stranici



Prema povjesničarima, gradnja je stajala 40.000 dukata

petak, 28. lipnja 2019. | Magazin | EXPRESS 61



REPORTAŽA **Zasad će biti otvoren samo morski prilaz tvrđavi, ali planira se i prilaz mostom**

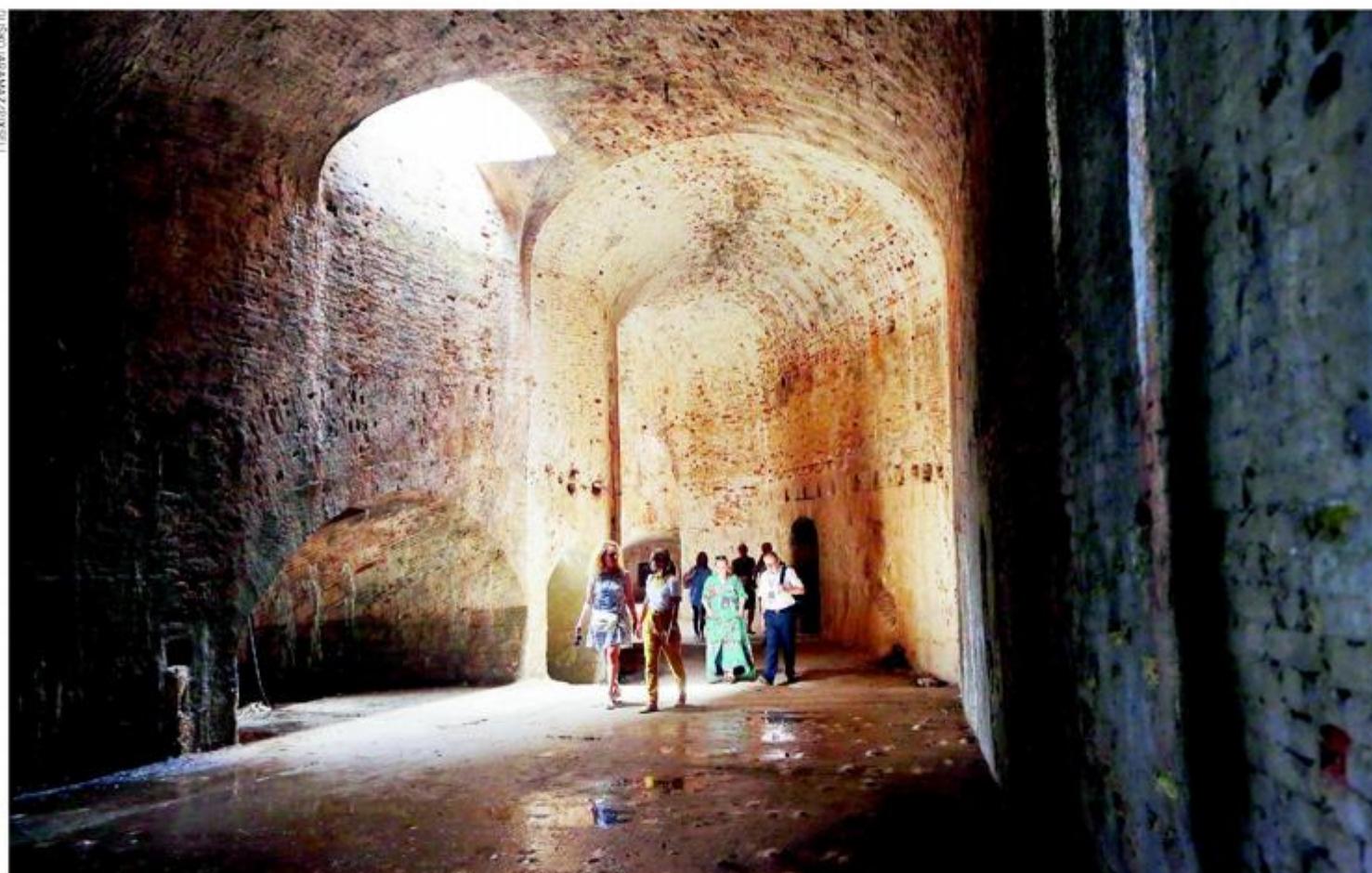
Ni nakon obnove neće "dati" da je se koristi za ispijanje pića ili razgledavanje koječega, jer se kafić i svi ostali sadržaji planiraju urediti oko same opake vojne utvrde. Ona će pak ostati sačuvana u originalnom obliku i neće podlijegati zabavnim sadržajima.

- Svi me pitaju: 'Što će to biti na tvrđavi svetog Nikole?', a ja obožavam reći: 'Sveti Nikola' - smije se Anita Babačić Ajduk i nastavlja:

- **Još otkad smo od UNDP-a dobili prva sredstva, prije sedam-osam godina, imperativ je bio da tvrđavu predstavimo onakvu kakva jest, a da bivšu vojarnu Minersku iskoristimo kao prezentacijski centar. Bitno je da posjetitelj, kad dode na**

Obavljena su i termovizijska istraživanja u potrazi za kopnenim ulazom – postoje zapisi iz 16. st. da su ta vrata postojala

na otočiću Školjiću, gdje će se prodavati ulaznice i moći popiti kava ili drugo piće u malom kafiću s pogledom na tvrđavu. Trebalо je nasipati zemlju uz bedem na južnoj strani tvrđave i provesti niz arheoloških istraživanja, uz nadzor Konzervatorskog odjela u Šibeniku i glavnog konzervatora Ministarstva kulture. Obavljena su i termovizijska istraživanja u potrazi za kopnenim ulazom u tvrđavu, jer postoje zapisi iz 16. stoljeća da su ta vrata postojala. Arheolozi su se nedavno ponudili da su ih pronašli, no bio je to samo još jedan otvor za topove. Zasad će biti otvoren samo morski prilaz tvrđavi, ali u budućnosti će biti spojena drvenim mostićem do otočića Školjića i dalje do kopna. Do



Tvrđava će ostati sačuvana u originalnom obliku i neće imati zabavne sadržaje. To će se nalaziti izvan zidina tvrđave...

tvrđavu, zna gdje je došao, da ne odradi samo selfie i ode, a da nema pojma na kakovom je kulturnom spomeniku bi. Tako će sve ono što posjetitelji trebaju i žele, a nije bilo dio vojničkog života, ostati izvan zidina UNESCO-ove zaštite. Brod s izletnicima kreće sa šibenske rive, a info punkt tvrde smješten je u prostorijama bivšeg Turističkog informativnog centra. Tu gosti mogu uzeti promotivni letak i kupiti ulaznicu, a u web shopu i kupovati preko interneta.

Preko tableta gosti će se moći zadržati na 30 točaka na tvrđavi, na kojima je moguće doznati više o tome kako su vojnici živjeli, gdje su bili krušna peć, barutana, otvor za svjetlo i zrak i slično, a posjetitelji će na toj aplikaciji moći sami birati sadržaje prema osobnom interesu. Obilazak traje 45 minuta.
Trenutačno se radi na pripremi dokumentacije za rekonstrukciju i podizanje mula, zamjenu dotrajale drvene rampe, osiguranje svih otvora i rekonstrukciju objekata

kraja ljeta trebala bi biti gotova projektna dokumentacija cijelokupne obnove tvrđave svetog Nikole, za koju je iz eurofondova povučeno 2,6 milijuna kuna. Dokumentaciju izrađuje Hrvatski restauratorski zavod, nakon čega se traži suglasnost Ministarstva kulture i UNESCO-a, a za kvalitetnu obnovu tvrđave trebat će obnoviti cijeli plastični hidroizolirati plato zbog vlage i sanirati oštećenja podvodnog dijela tvrđave, pa će iznos obnove, kažu upućeni, vjerojatno iznositi milijune eura.